

Hoorzitting over de evaluatie en verdere uitvoering van het coronabeleid

De visie van de Vlaamse universiteiten

Luc Sels, voorzitter

Rik Van de Walle, ondervoorzitter

Koen Verlaeckt, secretaris-generaal

1. Aanpak

In aanloop naar de eerste lockdown

- Maximale *multi-channel* druk op de federale regering om dringend aanvullende maatregelen te nemen inzake telewerken, indoor en outdoor bijeenkomsten, afstandsonderwijs bij de universiteiten en hogescholen, en social distancing op het openbaar vervoer
- Persbericht van de rectoren en zeven experts epidemiologie, virologie, biostatistiek en gezondheidseconomie, 12 maart: "*We hebben niets aan vrijblijvende richtlijnen. Als we een Italiaans scenario willen vermijden, moet de overheid onmiddellijk verregaande maatregelen nemen. Dit virus is ernstig. Ons gezondheidssysteem dreigt te imploderen.*"

Tweede semester AJ 2019-2020 (1)

- Snel geschakeld om activiteiten op het vlak van onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening aan te passen aan de nationaal afgekondigde lockdown-maatregelen
- Onderwijs
 - Bijzondere aandacht voor de kwaliteit van het afstandsonderwijs
 - Maximaal proberen voorkomen van kwaliteitsverlies
 - Vermijden van studieduurverlenging
 - Focus op studenten eerste bachelor en laatste master (afstudeerjaar)
 - Bijzondere aandacht voor cruciale onderwijsvormen: stages, practica, masterproeven
 - Examens: on campus / online (met CELEVAL afgestemde examendraaiboeken)

Tweede semester AJ 2019-2020 (2)

- Onderzoek
 - Sterk beperkt tot essentiële onderzoeksactiviteiten, steeds op voorwaarde dat veiligheidsrichtlijnen worden gevolgd
 - Herschikking van werkpakketten / lichte bijsturing van onderzoeksvragen
 - Uitstel van onderzoek, soms zelfs afstel (bv. tijdsgebonden onderzoek, belemmeringen m.b.t. internationaal reizen, verzamelen van onderzoeksdata, onderzoek met proefpersonen/dieren,...)
 - Uitstel van (interne) oproepen / rapporteringen / doctoraatsverdedigingen / nieuwe aanwervingen / onderzoeksverblijven in het buitenland ...

Tweede semester AJ 2019-2020 (3)

- 25 maart: voorstel voor nooddecreet om de nodige rechtszekerheid in te bouwen voor het lopend academiejaar (verlenging academiejaar, wijziging ECTS-fiches, teruggave leerkrediet)
- Toenemende spanningen tussen politiek en wetenschap
Opiniestuk rectoren, 21 april: "Zij die de ruis creëren op de lijn tussen wetenschap en politiek, beseffen onvoldoende dat het wederzijdse vertrouwen de toekomst en de welvaart van ons land zal bepalen. We moeten de verbinding tussen politiek en wetenschap koesteren en versterken. Voor goede oplossingen vandaag, en een mooiere toekomst morgen."
- 5 juni: noodbesluit Vlaamse Regering voor onderzoek (budgetverschuivingen; afwijkingen in timing en rapporteringsverplichtingen)

Vorbereiding AJ 2020-21 (1)

- 26 mei 2020: adviesaanvraag aan GEES en CELEVAL
 - “Op de campus als het kan, online omdat het kan”
 - Keuze voor een **preventieve aanpak** door principes van fysieke afstand en hygiëne in de benadering te incorporeren.
 - Streven naar een **zekere normalisering** van de onderwijsactiviteiten en het campusleven, om studenten zo maximaal te kunnen ondersteunen in hun studievoortgang en welbevinden
 - Iedereen die zich inschrijft in het hoger onderwijs heeft recht op **kwaliteitsvol onderwijs**.
 - Focus op **kritieke studentengroepen**: eerstejaars, kansengroepen, internationale studenten, studenten met moeilijke thuissituatie
- 3 juli: communicatie van de uitgangspunten

Vorbereiding AJ 2020-21 (2)

- 10 juli: pandemiematrix voor de universiteiten
- Aanhoudende grote bezorgdheid over de evolutie van de pandemie:
Opiniestuk van de rectoren, 23 juli: Als rectoren van de Vlaamse universiteiten zien we met groeiende verbijstering hoe de "sense of urgency" bij velen ontbreekt, onder wie een deel van onze beleidsmakers en van de bevolking. Leden van eenzelfde regering spreken elkaar tegen, het zwartepieten over bevoegdheden tussen beleidsniveaus gaat maar door. Bovendien weigeren politici bezorgde vragen vanuit de publieke opinie te beantwoorden. We zien ook hoe een groeiende minderheid van onze samenleving de basisveiligheidsvoorschriften aan haar laars lapt, met alle gevolgen van dien. Te vaak wordt te veel vrijheid genomen terwijl het virus nog steeds rondwaart, ongetemd en ondanks alle wetenschappelijke inzichten nog steeds onvoorspelbaar. In tijden van vakantie is bovendien het risico op "superverspreiding" groot.
- September: initiatief tot ontwikkelen van een protocol voor de heropstart van de studentenactiviteiten

Vorbereiding AJ 2020-21 (3)

*Pandemiematrix – Vlaamse universiteiten
juli 2020*

Activiteit	Code groen	Code geel	Code oranje	Code rood
Onderwijs in auditoria	Geen beperkingen	Bezettingsgraad 1 op 2 met mondkmaskerplicht of Bezettingsgraad 1 op 5 zonder mondkmaskerplicht	Bezettingsgraad 1 op 5 met mondkmaskerplicht	Niet mogelijk / wordt vervangen door afstandsonderwijs
Onderwijs in kleine groepen	Geen beperkingen	Bezettingsgraad 1 op 2 met mondkmaskerplicht of Bezettingsgraad 1 op 5 zonder mondkmaskerplicht	Bezettingsgraad 1 op 2 met mondkmaskerplicht of Bezettingsgraad 1 op 5 zonder mondkmaskerplicht	Niet mogelijk / wordt vervangen door afstandsonderwijs
Practica en labo-oefeningen	Geen beperkingen	Bezettingsgraad 1 op 1 met mondkmaskerplicht	Bezettingsgraad 1 op 1 met mondkmaskerplicht	Bezettingsgraad 1 op 1 met mondkmaskerplicht
Stages	Geen beperkingen	Veiligheidsvoorschriften van de stageplaats zijn van toepassing	Veiligheidsvoorschriften van de stageplaats zijn van toepassing	Veiligheidsvoorschriften van de stageplaats zijn van toepassing
Inkomende studentenmobiliteit	Geen beperkingen	Afhankelijk van federaal en internationaal beslist reisbeleid	Afhankelijk van federaal en internationaal beslist reisbeleid	Afhankelijk van federaal en internationaal beslist reisbeleid
Uitgaande studentenmobiliteit	Geen beperkingen	Afhankelijk van federaal en internationaal beslist reisbeleid	Afhankelijk van federaal en internationaal beslist reisbeleid	Afhankelijk van federaal en internationaal beslist reisbeleid

Bijkomende veiligheidsvoorschriften (bijv. inzake handhygiëne, ontsmetten van lokalen, ventilatie, ...) worden op basis van een lokale risicoanalyse vastgelegd in instellingsspecifieke veiligheidsprotocollen.

Eerste semester AJ 2020-21

- November:
 - Bijsturing van de pandemiematrix in het licht van de tweede lockdown
 - Prioriteit voor de practica gerelateerd aan de zorgberoepen
 - Bijdrage tot de communicatiecampagne voor studenten (Ahovoks)
 - Aanbevelingen aan de overheden m.b.t. een slagkrachtig crisismanagement

Permanente afstemming

- Binnen de academische fora: VLIR, rectoren, vicerectoren onderwijs, vicerectoren onderzoek, wetenschappelijke experten (GEES-delegatie), associatieoverleg, ...
- Met de overheid: lokale crisiscellen; Vlaamse overheid (kabinet Onderwijs, AHOVOKS, VLIR, VLHORA en VVS), ...
- Op instellingsniveau:
 - Nauwe betrokkenheid van de studentenvertegenwoordigers
 - Prioritaire communicatie naar eigen personeelsleden en studenten

2. Impact

Mentale impact

- Grote impact op mentaal welzijn van personeelsleden en studenten
- VLIR-VLHORA projectvoorstel mentaal welzijn studenten: aanwerving van zes coördinatoren in de studentensteden (via SIHO)
- Breed gamma aan instellingsspecifieke maatregelen met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare studenten (stimuleren van groepsgevoel): bijzondere aandacht voor epidemiologische effecten van de maatregelen en voor motivatiepsychologie

Budgettaire impact (1)

- Onvoorziene en bijkomende kosten: o.a. digitalisering onderwijs, personeel, patrimonium, verlenging van onderzoeksprojecten en mandaten, preventiemateriaal
- Gederfde inkomsten op diensten (bv. restaurants) en ten gevolge van het sluiten van onderzoeksinfrastructuren
- Gemiste opportuniteiten: bijv. onderzoeksprojecten met externe financiering
- Studentenvoorzieningen geconfronteerd met studenten met ernstige financiële problemen

Budgettaire impact (2)

- Impact op onderwijsbudget voor 2020 geraamd op minstens 30 mio EUR
 - Beslissing VR van 30 oktober tot compensatie van werkingsuitgaven (18,5 mio EUR) en sociale toelagen (3,8 mio EUR)
 - Beslissing VR van 13 november tot aankoop van laptops voor kwetsbare studenten in het hoger onderwijs (0,55 mio EUR voor universiteiten en hogescholen samen)
- Impact op onderzoeksbudget: alleen al voor het aspect verlenging van mandaten en projecten voor 2020 geraamd op minstens 9 mio EUR
- Impact op onderwijs- en onderzoeksbudgetten zal ook in 2021 nog groot zijn

3. Boodschappen

Aanbevelingen, vaststellingen en lessen (1)

- De rectoren hebben heel zwaar geïnvesteerd om de “sense of urgency” onder de aandacht van de beleidsmakers te brengen (lobbying, opiniestukken, ...).
- De universiteiten hebben een cruciale rol gespeeld in het crisisbeheer:
 - Zware investeringen in ontwikkeling van vaccins en antivirale middelen, protocollen voor coronagerelateerde zorg in ziekenhuizen en woonzorgcentra, pre-klinisch en klinisch onderzoek, ontwikkeling van aangepaste test- en tracingplatformen, ...
 - Leidende rol van de universitaire ziekenhuizen (tegen een achtergrond van structurele onderfinanciering)
 - Inbreng van academici in de relanceplannen
 - ...

Aanbevelingen, vaststellingen en lessen (2)

- De universiteiten pleiten voor een systemische aanpak van het crisisbeheer in ons land. In hun interuniversitaire bijdrage tot een slagkrachtig risicomanagement voor de lange termijn formuleren ze aanbevelingen over:
 - het beleidsadviessysteem;
 - data en monitoring;
 - experten;
 - multidisciplinariteit;
 - evaluatie van de beheersmaatregelen;
 - communicatie

Aanbevelingen, vaststellingen en lessen (3)

- De universiteiten hebben binnen een context van maximale interuniversitaire afstemming hun instellingsspecifieke maatregelen uitgerold. De daarmee gerealiseerde fijnmazigheid mag niet worden opgegeven ten koste van (weliswaar goedbedoelde) pogingen tot aggregatie op overheidsniveau.

Aanbevelingen, vaststellingen en lessen (4)

- Het interne draagvlak voor de maatregelen neemt toe als de universiteiten duidelijk kunnen maken dat die op maat van de studenten zijn geschreven.
- De communicatie naar studenten, onderzoekers en medewerkers is de eerste verantwoordelijkheid van de universiteiten, wat wel eens botst met de communicatiedrang van de overheid.

Aanbevelingen, vaststellingen en lessen (5)

- De coronacrisis maakt scherpe keuzes noodzakelijk en zal ons blijvend doen nadenken over de vormgeving van ons onderwijs, over de verdere ontwikkeling van het digitaal verhaal, over toetsen en toetsbeleid, over hoe studenten- en docentenwelzijn positief te stimuleren. De universiteiten roepen op tot een grondig, toekomstgericht debat met de Commissie Onderwijs. Daarbij moet ook het secundair onderwijs worden meegenomen.